

Fővárosi Ítéltábla
36.Gf.40.044/2019/13/I.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Csitos Eszter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Jánossy Boglárka ügyvéd által képviselt I. r. és az II. r. alperesek ellen devizaszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. november 20. napján kelt 37.G.41.211/2017/32. számú ítélete ellen a felperes által 33. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperes eljárás felfüggesztése iránti kérelmeit elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I-II. r. alpereseknek személyenként 50.000. (Ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy az 560.000. (Ötszázhatvanezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felek között 2006. március 7. napján (helyesen **2006.03.31. napján**) **közjegyzői okiratba foglaltan (1/F/2) „devizában nyilvántartott jelzálog-típusú hitel”** megnevezésű kölcsönszerződés jött létre. A felperes a szerződésben tudomásul vette, hogy az alperesek a kölcsönt, annak ügyleti kamatát, kezelési költségét, késedelmi kamatát és egyéb költségeit a folyósítást követően devizában állapítják meg. **A folyósított kölcsön összege: 7.000.000,- forint** volt azzal, hogy a kölcsön összegének devizában történő megállapítására az alperesek által a folyósítás napján érvényes, az I. r. alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül sor, melyről a felperest a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. A 2006. április 5. napján kelt **„folyósítási értesítőben”** az alperesek közölték a felperessel, hogy a 2006. április 5. napján érvényes I. r. alperesi deviza vételi árfolyamot alapul véve a tartozás svájci frankban **41.873,54,- CHF**, a kölcsön **induló havi törlesztő részletének összege 235,19,- CHF**. A levont hitelkeret-beállítási jutalék összege 586,23 CHF, 98.000,- forint, a levont ügyintézési díj összege: 19,00,- CHF, 3.176,- forint,

Az **induló THM** - a közjegyzői okirat aláírásakor - évi 7,3%, volt, melynek meghatározása a forint fizetések alapján történt (II. pontja szerint), a más devizanemre átszámításánál figyelembe vett 2006. március 31. napi I. r. alperesi deviza vételi és eladási árfolyam alapulvételével. Az ügyleti kamat a

szerződés aláírásakor évi 4,7% (II. 1.), a folyósítás napjától fizetendő kezelési költség évi 2,04% volt. (II.2.)

A **hiteldíj** (kamat és kezelési költség) **változó mértékű**, amelyet az alperesek a hirdetményben közzételve a kölcsönszerződés fennállása alatt egyoldalúan megváltoztathattak (II.3.), ha a bankközi hitelkamatok, vagy a fogyasztói árindex, vagy a jegybanki alapkamat, vagy az állampapírok hozama, vagy az alperesek forrás-, valamint hitelszámla- vezetési költsége nőtt, vagy a lakossági hitelek kockázati tényezői az alperesekre nézve romlottak.

A futamidő 15 év, a **törlesztő részletek száma 180 darab** volt, a kölcsön lejáratára 2021. március 31. napja volt. (III.1. és 2.) A felperes **az első 100 részletben csak a hiteldíjat volt köteles megfizetni.** (III.2. B.) A hiteldíj minden hónap 4. napján volt esedékes, egyenletes törlesztéssel. E türelmi idő elteltével a felperes a hátralévő futamidő alatt mind a tőke, mind a hiteldíj tekintetében egyenletes törlesztésre volt köteles, minden hó 4. napján esedékes részletekben. A szerződéskötés napján a **törlesztő részlet összege** - az I. r. alperes 2006. 03.31-i deviza eladási árfolyama figyelembevételével - **232.59,- CHF** volt. Az alperesek az egyes törlesztő részletek forint összegét az esedékesség napját megelőző napon érvényes I. r. alperesi deviza eladási árfolyama alapján a hirdetményben közzétett kamatláb és a még hátralévő futamidő alapján havonta határozhatták meg. Az alperesek az **első törlesztő részlet** folyósítás napján érvényes - az I. r. alperesi deviza eladási árfolyamon számított - **deviza összegéről a folyósítási értesítő megküldésével voltak kötelesek tájékoztatni a felperest.**

Az alperesek vállalták, hogy az ügyleti év kezdetekor írásban közlik a felperessel az ügyleti év végét követő hónapban fizetendő törlesztő részlet összegét és kötelesek voltak a felperes által fizetendő havi törlesztő részlet összegének közlésével egyidejűleg a fennálló kölcsöntartozás deviza és forint összegéről, és a felszámított hiteldíjról, valamint annak időközi változásáról, a teljesített fizetésekről is írásban tájékoztatni a felperest.

Az alperesek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a szerződéskötés napjától **2008. január 4. napjáig** esedékessé váló tőke-, ügyleti kamat- illetve kezelési költség törlesztések esetén - az esedékesség napján történő megfizetés függvényében - **a deviza eladási árfolyamát legfeljebb 166,- forintig veszik figyelembe** akkor is, ha a devizának az I. r. alperes által alkalmazott eladási árfolyama az esedékesség napján 166,- forint fölé emelkedik.

A felek megállapodtak abban is, hogy a közjegyzői okiratba foglalt, a felperes terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tanúsításaként, a felperesnek az alpereseknél vezetett számlái és vonatkozó bizonylatai alapján készített **közjegyzői ténytanúsítványt** fogadják el. A felperes alávetette magát annak, hogy a közjegyzői okirat szerint a terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárásban közjegyző a fentiek szerint tanúsítsa. (III.)

* * *

A felperes a kölcsönszerződés aláírásával tudomásul vette, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a **veszteség kockázata**. Tudomása van arról, hogy a futamidő alatt a folyósítás napján érvényes, az alperesek által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított **törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet.** Ezen kockázat **vagyoni kihatásait teljes mértékben viseli**, egyben kijelentette, hogy az árfolyam kockázatból adódó

veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette, és **fizetőképességének megfelelően mérlegelte. (V.4.)**

A felperes a szerződés aláírását megelőzően egy 2006. március 7. napján kelt „**Kockázatfeltáró nyilatkozat**” devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú hitelekhez kapcsolódóan” c. külön irat aláírásával tudomásul vette, hogy az alperesek (helyesen csak az I. r. alperes) a felperes által forintban igényelt, de devizában nyilvántartott kölcsön összegét a folyósítás napján figyelembe vett, az I. r. alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyamon számítva forintban folyósítja. A felperes a kölcsönt forintban törleszti és az I. r. alperes az egyes törlesztő részletek forint összegét az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. A felperes kijelentette, hogy tudomása van arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama - **CHF esetében bármilyen irányban és bármilyen értékben - napról napra változik**, ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható és amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított **törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet**. A felperes nyilatkozott arról is, hogy a fentiekre figyelemmel a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását úgy kéri, hogy **az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértette és a felmerülő kockázatot viseli**. Kijelentette, hogy az I. r. alperessel szemben az általa alkalmazott vételi és eladási árfolyamok kockázatából eredően igényt nem érvényesít. (5/A/3)

Az alperesek 2012. június 7. napján közjegyzői okiratba foglalt felmondást közöltek a felperessel.

* * *

A felperes módosított keresetében (26.sz.) annak megállapítását kérte, hogy a szerződés közte és az alperesek között nem jött létre (I.), ha létrejött, akkor teljesen (II.), ennek hiányában részlegesen (III.) érvénytelen.

I.: Létre nem jött szerződés: Arra hivatkozott, hogy a szerződés lényeges elemeiben - a kölcsöntőke devizában kifejezett összege, a törlesztő részletek mértéke, ezek kiszámítási módja - nem állapodtak meg a felek (rPtk.205.§ (2) bek.), a „folyósítási értesítő” pedig egyoldalú nyilatkozat, mely kötelmet nem hozhat létre. A szerződés V.4. pontja szerinti kockázatfeltáró nyilatkozat is elemi hiányosságokban szenved, így a szerződés elsődleges tárgyát illetően disszenszus állt fenn. Jogkövetkezményként a feleknek a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni, de miután így is tartozna az alperesnek, teljesítést nem, csak megállapítást kérhet.

II.: Teljes érvénytelenség: Amennyiben a szerződés létrejött úgy az a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény - a továbbiakban **rHpt. - 213.§ (1) bekezdése a, b, d és e pontja alapján semmis**. Emellett a szerződés III. pontjának „ténnytanúsítványra” vonatkozó rendelkezése **18/1999. (II.5.) Kormányrendelet** - a továbbiakban **Kormányrendelet -1.§ (1) bekezdés a/, b/ és j/ pontjába ütközése miatt tisztességtelen**. Miután az alperesek nyilatkozata szerint e kikötés nélkül a szerződés nem jött volna létre, így az egész szerződés érvénytelen. A kezelési költség kikötés (II.2. pont) a rPtk.209.§ (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége miatt a THM meghatározása is téves, ami rHpt. 213.§ (1) bek. b) pontja szerint s szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

A teljes érvénytelenség jogkövetkezményeként módosított keresetében rPtk. 239/A.§-a alapján kizárólag az érvénytelenség megállapítását kérte. (26.sz. beadvány)

III.: Részleges érvénytelenség: Arra az esetre, ha a szerződés V.4. pontja szerinti kockázatfeltáró nyilatkozat elemi hiányosságai ellenére a felek között a szerződés mégis létrejött volna, úgy a hiányos tájékoztatás miatt **az árfolyamkockázat fogyasztóra történő telepítése** a rPtk.209.§ (1) bekezdése és a Kúria 2/2014. PJE számú jogegységi határozata alapján **tisztességtelen, emiatt szerződés részlegesen érvénytelen. Jogkövetkezményként** az érvénytelen kikötések - ex tunc hatállyal nem kötik a feleket - a tartozást (a 26/F/3 alatti számítás szerint) forintkölsönként kell elszámolni. Ha a II.2. pont kezelési költség kikötése miatt nem lenne érvénytelen a szerződés egésze, úgy a kezelési költségre vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelensége miatti részleges érvénytelenségre alapítottnan azt kérte megállapítani, hogy nem köteles a 2,04 %-os, a teljes futamidőre vetítetten - az MNB hitelkalkulátora segítségével számított - 2.174.268.Ft kezelési költség megfizetésére.(3/F/3)

Keresete részletes indokolásában arra hivatkozott, hogy **a megállapítási kereset Pp. 123.§-a szerinti feltételei** amiatt állnak fenn, mert a nem létező, illetve érvénytelen deviza alapú szerződésből fakadó többletterhek érvényesítésétől kívánja magát megóvni. A maga ellen kért marasztalás az EUB irányadó döntései tartalmával ellentétes lenne, így **a rPtk. 239/A.§-a alapján az érvénytelenségi jogkövetkezmény levonása nélkül is kérhet megállapítást.**

7 millió forint forintkölsönre kívánt szerződni, a felek írásbeli megállapodása is erre vonatkozik, a kölcsön forint alapúságát igazolja a 166,-Ft/CHF árfolyamkorlát is. A kölcsön devizában történő nyilvántartása egy értékállandósági kikötést takar, melyet a szerződéskötéskor hatályos polgári jogi jogszabályi rendelkezések nem támogattak, s az csak az I. r. alperes saját számvitelére tartozó körülmény.

Az egyes érvénytelenségi okok kapcsán utalt a **Kúria 1/2016. PJE számú határozatában** foglaltakra, mely szerint a kölcsön, illetve a törlesztő részlet összegének meghatározása akkor felel meg a rHpt.213.§ (1) bekezdése a/ és e/ pontjában foglaltaknak, amennyiben az a szerződésből legkésőbb a folyósítás napján kiszámítható. A szerződésnek a fogyasztó számára lényeges tartalmi elemeket, világos és egyértelmű formában kell tartalmaznia. A kiszámítás módja a szerződés lényeges eleme, a perbeli szerződés azonban erre vonatkozóan semmilyen képletet nem tartalmaz, abban referenciaárfolyam sem szerepel. Számítások elvégzése sem várható el a fogyasztótól, így még a Kúria 1/2016. PJE számú határozata is ellentétes a közösségi joggal. A perbeli szerződés megkötésének időpontjában **nem volt kiszámítható a kölcsön összege devizában** (az nem volt számszerűsítve, számítási módja sem szerepelt a szerződésben) így a szerződés tárgyának meghatározottsága hiányában a szerződés a **rHpt.213.§ (1) bekezdés a/ pontja** alapján semmis.

A szerződésben szereplő évi 7,3%-os THM a DH1 törvény alapján kiesett árfolyamrést és a tisztességtelensége miatt a kereset alapján kieső kezelési költséget is tartalmazza, így nem valós. A szerződésnek nem valamilyen, hanem a valóságnak megfelelő THM-et kell feltüntetnie, a kikötés a **rHpt.213.§-a (1) bekezdés b/ pontja** értelmében semmis, emiatt az egész szerződés érvénytelen.

A szerződés a **rHpt.213.§ (1) bekezdés d/ pontja** alapján is semmis. A szerződés II/3. pontja szerint a kölcsön ügyleti kamata változó mértékű. A szerződés azonban nem tartalmazza azon körülmények részletes meghatározását, melyek esetében a hiteldíj megváltoztatható. A kikötés a DH1 törvény 4.§ (1) bekezdése alapján vélelmezetten tisztességtelen, emiatt a szerződésben szereplő oklista már a szerződés aláírásakor semmis volt.

A kölcsön devizában kifejezett tőkeösszegére vonatkozó konszenzus hiányához hasonlóan nem jött létre a felek között megállapodás a törlesztő részletekre nézve sem, s azok összege a szerződésből

sem számítható ki. A III.2. pont ugyan meghatározza a törlesztőrészletet 232,59 CHF-ben, de a szerződés szerint e tekintetben is a folyósítási értesítő lesz a mérvadó (**rHpt.213.§ (1) bekezdés e/ pont)**)

Kiemelte, hogy a kockázat feltárásának megtörténtét - a **kockázatteltáró nyilatkozat** léte mellett is - az alperes tartozott a perben igazolni. Vitatta, hogy a kockázat feltárásra a perbeli szerződéssel kapcsolatban került volna sor, mert annak kelte nem egyezik meg a szerződés dátumával, s nem kapcsolható össze sem a kölcsönszerződéssel, sem - aláírásán kívül - a felperessel, s a tanúk aláírása alakilag is aggályos. Az okirat tartalmát sem tartotta megfelelőnek ahhoz, hogy a szerződésben rejlő kockázatról valós képet alkothasson, az csak egy lehetséges, általános veszélyre való felhívás volt és nem valós kockázatteltárás. A tájékoztatás szavahihetőségében, valóságtartalmában az átlagfogyasztónak nem kell kételkednie, azt nem kell jogfenntartással fogadnia, emiatt olyan ügyletet kötött, melyre a megfelelő tájékoztatás esetén nem került volna sor.

A 2/2014. PJE határozatban és az EUB C-26/13. és C-186/16 sz. ítéleteiben foglaltak alapján rámutatott, hogy a kockázat feltárásnak nem kizárólag nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie, hanem fel kell tüntetnie mindazon tényeket, mely alapján a fogyasztónak a kockázat valós mivoltáról átfogó képe lehet, objektíven fel tudja mérni az ügylet gazdasági következményeit. A rHpt.203.§ (4) és (5) bekezdése értelmében nem csak az árfolyamkockázat gazdasági következményei létét kell a szolgáltatónak feltárnia, hanem (adatokkal alátámasztva) az ebből eredő veszély esélyét, valószínűségét és hatását is. Az EUB C-186/16. számú ítéletében foglaltak értelmében az alperes minden olyan információt melyről tudhatott - ideértve a számítási módokat is - át kellett volna, hogy adjon a felperes részére, mert az árfolyamkockázat prognosztizálható (BDT 2017.3679).

A kockázat feltárására vonatkozó perbeli szabványzáradék ellentétes a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48/EK Európai Parlamenti és Tanácsi irányelvvel, mert a hitelező e szabványzáradékkal ismerteti el a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalan és megfelelő teljesítését, ami a bizonyítási teher megfordulását is eredményezi. Kérte a kockázat feltárása kapcsán az I. r. alperes Treasury osztályának egyik elemzője tanúként meghallgatását és általa megfelelő tartalmúnak tartott kockázatteltáró nyilatkozatokat csatolt.

Ezen túlmenően rámutatott, hogy a **kezelési költség** felszámítása amiatt tisztességtelen, mert **a kölcsön ellenszolgáltatása az ügyleti kamat**. A kezelési költség ellenszolgáltatásnak csak akkor minősülne, ha lenne mögötte olyan szolgáltatás (valós kiadás), melyet ellentételez. A feleket a rPtk. 277.§ (4) és (5) bekezdése alapján terhelő törvényi együttműködési és tájékoztatási kötelezettség teljesítéséért vagy a szerződés szerinti szolgáltatási kötelezettség teljesítéséért külön költségtérítés jogszerűen nem követelhető. A kezelési költség nem a szerződés főszolgáltatásának része, a szerződés anélkül is teljesíthető, a kamatot meghaladóan minden további díj és költség járulékos jellegű. Az ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatási kötelezettség kikötése miatt kedvezőtlenebb helyzetbe került a rPtk-ban szabályozottnál, ez reá nézve egyoldalú egyensúlytalanságot eredményezett, mely az EUB C-415/11. számú (ún. AZIZ ügyben hozott) döntése szerinti teszt elvégzése alapján is tisztességtelen.

A szerződés **ténytanúsítványra** vonatkozó kikötése a Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a), b), és j) pontjába ütköző, egyoldalúan az alperest jogosította fel a szerződés értelmezésére, s arra, hogy megállapítsa a felperes aktuális tartozását, azaz azt, hogy szerződésszerű-e a felperes teljesítése, egyúttal a bizonyítás terhére is az ő hátrányára változtatja meg.

* * *

Az alperesek a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérték. Mindenekelőtt arra hivatkoztak, hogy az I. r. alperes követelését az ... Zrt-re engedményezte, így a felperesnek a keresetét a jogutódra is ki kellett volna terjesztenie.

Rámutattak, hogy a megállapítási kereset jogszabályi feltételei nem állnak fenn. A felek lényeges kérdésekben tett egybehangzó nyilatkozata alapján a kölcsönszerződés a közjegyzői okiratban foglaltan létrejött (**rPtk.205.§ (1)-(2) bekezdés**), mely közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, ahhoz a Pp.195.§ (1) bekezdése a valódiság vélelmét fűzi, s a közokirattal szemben ellenbizonyításra a felperes köteles. Deviza alapú kölcsön nyújtásában állapodtak meg a felek, a tartozást devizában határozták meg, akként, hogy a folyósításra és a törlesztésre forintban (lerovó pénznem) kerül sor. A szerződés tartalmazza, hogy a 7 millió forint összegben nyújtott kölcsön devizában (kirovó pénznemben) történő megállapítása a folyósítás napján érvényes I. r. alperesi deviza vételi árfolyamon történik. Az ilyen tartalmú megállapodás megkötésére a rPtk.200.§ (1) bekezdés alapján a felek jogosultak voltak, az megfelel a rPtk.231.§ (2) bekezdésében, illetve a 6/2013. PJE határozat III.2. pontjában foglaltaknak.

A kölcsönszerződés I.1. pontja az 1/2016. számú PJE határozat 1. pontja szerinti szempontoknak megfelelően határozza meg a szerződés tárgyát. Az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában (a folyósításkor) irányadó árfolyam figyelembevételével a deviza egyenérték pontosan kiszámítható, így a **rHpt.213.§ (1) bekezdése a/ pontja nem sérült**. A szerződés a **rHpt. 213.§ (1) bekezdés e/ pontjában foglaltakat is tartalmazza** (III. pont), megjelöli a törlesztőrészletek számát, összegét, esedékességét, a törlesztés módját. A szerződés szerint rögzített esedékesség mellett, annuitásos törlesztéssel fizeti vissza a tőkét és a hiteldíjat a felperes. E szabályozás megfelel a 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet (a továbbiakban THM rendelet) 11/D.§ (4) bekezdésében foglaltaknak. A változó kamatozású deviza alapú szerződés sajátossága, hogy a kirovó és lerovó pénznem változása miatt a későbbi törlesztő részletek pontos összege előre nem határozható meg. A türelmi időt követő törlesztőrészlet meghatározás a felperes által is kiszámolható módon szerepel a megállapodásban. Az üzletszabályzat átvételét a felperes aláírásával elismerte, így a törlesztő részletek egyértelmű kiszámításához szükséges információkkal már a szerződés megkötésekor teljeskörűen rendelkezett a felperes a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat rendelkezései alapján.

A **rHpt.213.§ (1) bekezdés b/ és d/ pontja** kapcsán előadták, hogy a THM rendelet 5. számú melléklete szerinti képlettel határozták meg a THM-et. Annak nem tartalmi eleme az árfolyamváltozás, így arra vonatkozó konkrét becslést nem volt köteles végezni. (Kúria 4/2012. számú Gazdasági Elvi Határozata) Az ügyleti kamat változó mértéke nem ellentétes a rHpt.213.§ (1) bekezdés d/ pontjával.

Rámutattak, hogy az **ügylet kockázatát** a szerződés megkötése előtt kellő időben feltárták, ennek tudomásul vételét a felperes aláírásával igazolta, emellett szóban is tájékoztatást adtak, s a kölcsönszerződés V.4. pontja is a kockázatfeltárás része. A kockázati tájékoztatás tartalmában megfelel a Kúria 6/2013. számú PJE határozatában és a 2/2014. számú PJE határozatában foglaltaknak. A kockázat feltáró nyilatkozatot a felperes a szerződés megkötése előtt írta alá, így a kölcsönszerződés és a kockázatfeltáró nyilatkozat dátuma szükségképpen eltérő. Az irat a felperes által ugyancsak aláírt kölcsönkérelmi dokumentáció 2.b. számú melléklete. A felperes elismerte, hogy a nyilatkozatot ő írta alá, a teljes bizonyító erejű magánokirati minőségnek így semmi jelentősége nincs. A szóbeli tájékoztatás tartalma ugyan ma már nem tárható fel, de a megfelelő tájékoztatás megtörténtét az okirati bizonyítékok is megfelelően igazolják. Az árfolyam lehetséges

változásának becslése a kölcsönszerződésnek nem tartalmi eleme, az a hosszú futamidő miatt nem is számítható, a bekövetkező gazdasági válság pedig nem volt előre látható.

A **kezelési költség** a hiteldíj része, így a szerződés elsődleges tárgyának minősül. A kezelési költség (a rHpt. 2. számú melléklet 10.3. pontja által közvetve definiáltan) a kölcsönszerződés nyilvántartásával, elszámolásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, behajtásával, illetve forrás finanszírozásával kapcsolatos adminisztratív szolgáltatások árát állapítja meg, sem kikötése, sem értékarányossága szempontjából nem vizsgálható a megfelelősége, a mögötte álló szolgáltatások nélkül a kölcsönszerződés nem is teljesíthető. Miután szövegezése világos és érthető, így a 93/13/EGK irányelv 4. Cikke (2) bekezdésére figyelemmel - összhangban a rPtk.209.§ (5) bekezdésében foglaltakkal -, nem vizsgálható a tisztességtelensége. A kezelési költség főkötelezettség jellegét alátámasztja a kölcsönszerződés részét képező Üzletszabályzat 5.1., 5.5., 5.6., 7. pontja, valamint a hirdetmények díjtáblázata is. A kezelési költség nem tekinthető egyoldalú és indokolatlan kikötésnek. A jogszabályi rendelkezések is lehetővé teszik a kezelési költség alkalmazását. (rHpt.203.§ (3) bekezdés c/ pontja; rHpt.209.§ d/ pontja; rHpt.210.§-a; rHpt.212.§ (2) bekezdése; THM rendelet), s a jogszabályi rendelkezéseket tükröző szerződéses kikötés tisztességtelensége a rPtk. 209.§ (6) bekezdése alapján nem állapítható meg.

A **ténytanúsítvány** kapcsán arra hivatkoztak, hogy a közvetlen végrehajtás nem a sérelmezett szerződési kikötésen, hanem a szerződés közokiratba foglalásán alapul (Vht.23/C.§ (1) bekezdés) A kikötés tisztességtelensége az EUB C-115/11. számú ügyben hozott ítélete értelmében a nemzeti jogrendszer egészének vizsgálatával állapítható meg. A Pp.164.§ (1) bekezdése alapján a kikötés hiánya esetén is az adósnak kellene bizonyítania a végrehajtás megszüntetésére, korlátozására alapot adó feltételeket. Amennyiben a felmondást tartalmazó okirat, illetve az annak kézbesítéséről szóló ténytanúsítvány tartalmazza a nyilvántartott követelés összegét is, az nem több mint a hitelező tartozás összegére vonatkozó nyilatkozata, melynek a végrehajthatóságra vonatkozó hatása nincs. A sérelmezett kikötés a Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés b/ pontja alapján nem tisztességtelen, nem a szerződésszerű teljesítés megállapításáról rendelkezik, nem sérti a Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a) pontját, nem biztosít számára kizárólagosságot a szerződés értelmezése kapcsán.

* * *

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II.r. alpereseknek személyenként bruttó 70.000. - 70.000,-Ft ügyvédi munkadíjat. Megállapította, hogy a le nem rótt 420.000.Ft kereseti illetéket az állam viseli.

A megállapítási iránti keresetet előterjesztheségének törvényi feltételei fennálltát arra tekintettel állapította meg, hogy a felperes azzal a teljesítés jogos okból való megtagadásához fűződő jogát kívánja megóvni.

Rámutatott, hogy a szerződés létrejöttét a rPtk.205.§-a rendelkezései alapján vizsgálva a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés a felek által lényegesnek tartott kérdéseket felölelte. A felek között **deviza alapú kölcsön jött létre, az okiratban meghatározott és - a szerződésbe foglalt számítás és felhatalmazás alapján - a folyósítási értesítőben véglegesített devizaértékekkel számítva. A felek a folyósítási értesítőt a szerződésük részévé tették**, azt a felperes nem kezelheti, a szerződés tartalmához nem kapcsolódó egyoldalú alperesi nyilatkozatként. A felperes minden alap nélkül, iratellenesen hivatkozott arra, hogy forint alapú kölcsönt igényelt és az alapján forintban nyújtott és törlesztendő kölcsönre vonatkozó szerződés jött létre. **Az időleges 166 Ft/CHF árfolyamkorlát sem teszi forint alapúvá a kölcsönt**, hiszen a felek e pontban éppen az árfolyamváltozás hatásának kezeléséről állapodtak meg, ami deviza alapú elszámolást feltételez.

A rHpt.213.§ (1) bekezdés a/,b/ és e/ pontja szerinti semmisség csak akkor állapítható meg, ha az ott írtakat a szerződés valamilyen fogyatékossgal, de tartalmazza. A 7 millió forintos folyósított összeg és a szerződéskötéskori 232,59 CHF törlesztőrészlet megadásával - a további számítás ismertetése mellett - minden adatot rögzítettek a felek, mely alapján megismerhető, hogy a felperesnek a folyósításkor milyen összegű devizában kifejezett tartozása keletkezik és a kölcsön menetében mely időpontban milyen összeget kell megfizetnie. A szerződés alapján megállapítható a kezdő törlesztő részlet esedékessége, a további részletek számítási módja, száma, értéke, esedékessége, az tartalmazza - a közzétett ügyleti kamat figyelembevételével történő - kiszámítási módot, emiatt a felperes nem hivatkozhat a fentiek tekintetében a megállapodás hiányára, sem a disszenzus, sem a semmisség alapjaként.

A CHF/Ft árfolyam időközi változására figyelemmel a kölcsön devizában kifejezett értéke csak a folyósításkor volt megállapítható, melynek közlésére a felperes az alpereseket felhatalmazta. Ez egyébként is nyilvánvaló volt, a 7 millió forintos tőkeösszeget csupán a szerződésben megjelölt deviza árfolyammal kellett elosztani. A szerződés azt is meghatározta, hogy a devizában megadott törlesztőrészlet esedékességkor irányadó összegét miként lehet megállapítani, így annak sincs jelentősége, hogy a kölcsön devizában kifejezett összegét nem határozták meg, s nem jelölték meg az első részlet forintban kifejezett összegét sem.

Ugyanezen okokból a szerződés a **rHpt.213.§ (1) bekezdés a/ és e/ pontja** alapján sem érvénytelen. A szerződés a **rHpt.213.§ (1) bekezdés b/ és d) pontjába sem ütköző**. A felperes a DH törvények alapján történő elszámolást követően nem hivatkozhat az érvénytelenség alapjaként az árfolyamrésre és a THM emiatti hibája folytán fennálló érvénytelenségre, illetve az egyoldalú módosítási lehetőség miatti érvénytelenségre.

Az árfolyamkockázat feltárása kapcsán az alperes az rPtk. 205.§ (3) bekezdése alapján öt terhelő, a rHpt.203.§ (6) és (7) bekezdésében specifikált kötelezettségének eleget tett. A kockázatfeltáró nyilatkozat teljes bizonyító erejű magánokirat, a felperes aláírása mellett szereplő további két aláírás egyértelműen ügyleti tanúktól származik és a felperes aláírását sajátjaként ismerte el. Az okirat bizonyító erejének egyébként sincs jelentősége, mert az egyoldalú közlést tartalmaz, keltezése szerint a szerződéskötéshez kapcsolódó, tartalma szerint pedig a szerződésben alkalmazott számítási és nyilvántartási módhoz igazodik. Az okirat kétséget kizáróan a perbeli szerződéshez kapcsolódik, a felperes ugyanis a perbeli ügyleten kívüli olyan okot nem adott elő, mely alapján az alperesek részére ilyen nyilatkozatot írt volna alá. A tartalom szempontjából az okirat szövege a releváns, a felperes nem állította, hogy az általa aláírt iraton az aláíráskor más szöveg szerepelt.

A tájékoztatás alaki és nyelvtani szempontból és tartalmában is érthető, abból a tipizált fogyasztó értékelné tudta az ügylet pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit. Az okirat szerint a felperes megismerte a deviza alapú kölcsön és az árfolyamkockázat fogalmát, azt hogy az utóbbi miként realizálódik. Miután a tájékoztatás szerint a deviza árfolyama bármilyen irányban és bármilyen értékben napról napra változó, és a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhetnek, ezt az ügy összes körülményeire figyelemmel a felperesnek is akként kellett értenie, hogy magába foglalja a korlátlan emelkedés matematikai lehetőségét. Tudomásul vette a felperes azt is, hogy e kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben viseli, és azt fizetőképessége mérlegelésével vállalta el. Az árfolyamváltozás okai csak valószínűségükben vehetők figyelembe, ezzel kapcsolatos oklistát pedig az alperesek nem közölhettek, a lényeg az, hogy a tájékoztatásból a kockázat valós volta nélkül is megérthető volt. A per tárgyát az alperesi kockázat feltáró és nem a felperes által ellenpéldaként

csatolt nyilatkozatok elemzése képezte. Mellőzte a tanúk meghallgatására irányuló bizonyítási indítvány teljesítését, utalva arra, hogy a kockázati tájékoztatásban részt nem vevő személyek kihallgatása szükségtelen volt.

A kezelési költség felszámítása vonatkozásában hangsúlyozta, hogy e költség - mint főszolgáltatás - tisztességtelensége a rPtk.209.§ (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, mert annak első fordulója alapján főszolgáltatást megállapító, illetve a második fordulója alapján a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötés. A rPtk.2.§ (1) bekezdése és 523.§ együttes értelmezése alapján nem állapítható meg, hogy az alperesek főszolgáltatását kizárólag a kamatban határozhatták volna meg a felek. **A rHpt.212.§ (2) bekezdése** a teljes hiteldíjat a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelésként definiálja, azon belül **a költségeket is feltünteti**, így a felperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy az alperesek a jogszabályi kötelezettség teljesítését az ellenszolgáltatás körében ne vehetnék figyelembe.

A szerződés ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezése kapcsán rámutatott, hogy az alperesek a felperesi tartozást kötelesek voltak a jogszabály által megszabott keretek között nyilvántartani. A szabályszerűen közölt és a felperes által az együttműködési kötelezettsége keretében nem kifogásolt nyilvántartás tartalma nem minősül egyoldalúan meghatározottnak. Az alperesek a támadott rendelkezéssel a végrehajtható okirat kiállításának azon feltételét teremtték meg, hogy a követelés mennyisége a közokiratban szerepeljen. A felperes a közvetlen végrehajtás alapján indult eljárásban is jogosult védekezés előterjesztésére, jogai érvényesítésére. Az ellene indított direkt perben is köteles lenne állításai bizonyítására, nem lenne elegendő a hitelezői állítások pusztá vitatása, így a sérelmezett kikötés miatt a felperes helyzete a bizonyítás terén indokolatlanul és egyoldalúan nem vált terhesebbé. **(Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés j/ pontja)** **A Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés b/ pontja** szerinti feltételt a hivatkozott rendelkezés nem tartalmaz, az alperesek az alapján nem jogosultak kizárólagosan annak megállapítására, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű-e. Az alperes a főszolgáltatással elől jár, a kölcsön folyósításakor teljesít, a nyilvántartással saját teljesítését már nem vizsgálja. A támadott szerződési rendelkezés a szerződés egyoldalú értelmezésére sem jogosította fel az alpereseket. **(Kormányrendelet 1.§ (1)bekezdés a/ pont)**

* * *

Az elsőfokú ítélet ellen elsődlegesen - a másodfokú eljárásban pontosított (Gf.12.) keresetének megfelelő -megváltoztatása, azaz a szerződés létre nem jötté, ezzel vagylagosan teljes (ennek hiányában részleges) érvénytelenségének megállapítása, másodlagosan a szerződés általa csatolt kalkulációk alkalmazásával történő hatályossá nyilvánítása, ennek hiányában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránt **a felperes terjesztett elő fellebbezést**. Arra hivatkozott az elsőfokú bíróság döntése jogszabálysértő, lényeges részeit tekintve téves jogértelmezésen alapul.

I.: A szerződés létre nem jötté körében kiemelte, hogy az írásba foglalt akaratnyilatkozatokból a felek szerződésének tartalma nem, csak az állapítható meg, hogy a tartalmi elemeket az alperes a szerződéskötést követően egyoldalú nyilatkozattal határozza majd meg, az ilyen megállapodás szerződésként nem értékelhető, **a hitelező a szerződés fő tárgyának meghatározása vonatkozásában nem gyakorolhat kizárólagosságot (hatalmasságot)**. A perbeli szerződésben a felek „nagyjából” lefektették a szerződés lényeges elemeit (forint összegben) azzal, hogy a pénzügyi szolgáltató az általa értelmezett devizaösszeg pontos adatait később és egyoldalúan jogosult meghatározni, és a fogyasztó ezen utólagos meghatározás alapján köteles teljesíteni. **A 100 hónapos türelmi időt követő időszak törlesztő részlete vonatkozásában nincs semmilyen megállapodás a felek között**, erre nem lehet magyarázat az, hogy a perbeli ügylet ún. deviza alapú konstrukció.

Nem állapodtak meg a felek abban sem, hogy **a kölcsön összegének deviza egyenértéke mely időpontban kerül megállapításra**, s a törlesztőrészek vonatkozásában sincs megállapodás a türelmi időszakot követően. **Téves az elsőfokú bíróságnak az „értesítő levél” joghatásával kapcsolatos érvelése is**, a szerződés lényeges elemeit tekintve egyik fél sem tehet ilyen jellegű joglemondó nyilatkozatot, az a Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a/ pontja alapján is semmisnek minősül. (Analógiaként hivatkozott egy vételi jogot alapító szerződés tárgyában a Kúria Pfv.IX.21.323/2010/6. számú döntésére.)

II. Az érvénytelenség körében az elsőfokú eljárás során kifejtetteket megismételve előadta, hogy a szerződés tárgya egyértelmű meghatározásának **(rHpt.213.§ (1) bekezdés a/ pont)** nem felel meg az, hogy a kölcsön összegét a szolgáltató „majd közli”. A **rHpt.213.§ (1) bekezdés e/ pontja** körében e probléma még transzparensabb, a fogyasztó még körülbelül sem láthatja a századik hónapot követő terheket, ettől függetlenül a bank a törlesztőrészek mértékének saját belátása szerint havonta történő megváltoztatásának jogát is fenntartotta. A törlesztőrészek megváltoztatását lehetővé tevő objektív és mindkét fél által átlátható oklista hiányában e szabályozás nem lehet megfelelő. Az ilyen szabályozás ellentétes azon közösségi normákkal mely szerint a fogyasztónak a szerződés megkötése előtt tudnia kell a kölcsön összes költségét. (EUB C-126/17; C-26/13. számú ítéletek)

A rHpt.213.§ (1) bekezdés b/ pontja kapcsán nem az árfolyamrés tisztességtelenségének megállapítását kérte, csupán arra hivatkozott, **hogy az árfolyamrés szerepeltetése hiányában a THM nem lehet helyes**. A valós THM-hez tudni kellene a kölcsön összegét és törlesztőrészeit is, melyek a szerződéskötéskor nem voltak ismertek. Amennyiben pedig a THM nem helyes, a fogyasztó nem tudhatja a kölcsöne összes költségét, az a kérdés csupán másodlagos, hogy ilyenkor a fogyasztó tévedésben is van. Minden alap nélkül hivatkozott a rHpt.213.§ (1) bekezdés d/ pontja vonatkozásában az elsőfokú bíróság arra, hogy a szerződés megfelelő oklistát közölt, hiszen a DH1 törvény 4.§-a szerinti vélelmet jogerős ítélet állapította meg az alperes vonatkozásában, ennek következménye pedig az, hogy a szerződés oklistát (ex tunc hatállyal) nem tartalmaz. Nem tartalmazza a szerződés törvényben előírt figyelem felhívást sem, így a régi Hpt.213.§ (1) bekezdés d/ pontja sérül.

A kockázat feltárása körében arra hivatkozott, hogy nem tekinthető kockázatfeltárásnak az, ha valakivel azt közlik, hogy a termék amit vásárol kockázatos, vagy akár nagyon kockázatos is lehet. Az elsőfokú bíróság feladata - az EUB ide vonatkozó ítéleteinek (C-186/16; C-51/17.) tükrében - az általa csatolt és megfelelőnek tartott kockázatfeltáró nyilatkozatok perbeli kockázatfeltárással való összehasonlítása lett volna. Az EUB C-186/16. számú ítélete szerint a tájékoztatás akkor megfelelő, ha a fogyasztó értékelni tudja az alapján a deviza árfolyamváltozásból a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeket is. A tájékoztatás kapcsán figyelemmel kell lenni a szerződés megkötésének időpontjához viszonyítva mindazon körülményekre, melyről az eladónak vagy szolgáltatónak tudomása lehetett, és a szerződés későbbi teljesítésére kihathatott. A nemzeti bíróság feladata megvizsgálni azt, hogy a szolgáltatónak milyen szakértelme és ismeretei lehettek a lehetséges árfolyam ingadozással és a külföldi pénznemben folyósított kölcsönben rejlő kockázatokkal kapcsolatosan. Amennyiben a fentiekről az alperes a perben nyilatkozott volna, úgy kiderült volna, hogy minimálisan arról az összefüggésről tudnia kellett, amely az MNB árfolyamsáv karbantartó politikájával a svájci frank menekülő devizajellegével és a kamatparitás fogalmával kapcsolatos.

Az alperes köteles lett volna feltárni, hogy a deviza árfolyam szerinte mely okok miatt mikor és miképpen változhat meg, és tudott volna közölni olyan oklistát, mely alapján megállapítható mely

esemény milyen hatással lehet az árfolyamra, de ezt az elsőfokú bíróság nem követelte meg. A szerződésnek átláthatóan kell feltüntetnie az érintett mechanizmus konkrét működését és a többi feltételben előírt mechanizmussal fennálló viszonyát, s perbeli szerződés **nem ad tájékoztatást az árfolyamkockázatot befolyásoló működési mechanizmusokról**. Bár az elsőfokú bíróságnak szabad a mérlegelési jogköre abban, hogy az eljárás során milyen bizonyítást folytat le, s milyen bizonyítékokat vesz figyelembe, a felperes **tisztességes eljáráshoz való joga sérült** egy olyan tanú meghallgatásának mellőzésével, akinek feladatai körébe tartozik az árfolyamkockázat elemzése, becslése, minimalizálása.

A jogszabályok által előírt vagy a szerződésből eredő kötelezettségek körébe eső költség nem terhelhető **kezelési költségként** a fogyasztóra, éppen emiatt Németországban a kezelési költség tisztességtelenségét megállapították és azt ma már nem alkalmazzák. Egyébként sem érhető az elsőfokú bíróság ítélete, ha valami a főszoolgáltatás része, anélkül a szerződés nem teljesíthető, ez a kezelési költség esetében értelemszerűen nem áll fenn. Fellebbezése kiegészítésében - arra alapítottnak, hogy a kezelési költség a szerződés fő tárgyának részét képező jellege kapcsán kétféle jogi álláspont alakult ki az ítélkezési gyakorlatban és a Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett - kérte a C-621/17. számú ügy befejezéséig is a per tárgyalásának felfüggesztését.

A **ténytanúsítvány kapcsán** - az elsőfokú eljárásbeli érvelését kiegészítve - rámutatott, hogy a nyilvántartással szemben a fogyasztót megillető vitatás lehetőségének jogkövetkezménye nincs, azaz az alperes mégiscsak egyoldalúan döntheti el, hogy a fogyasztó teljesítése szerződésszerű-e, e körben a szerződés értelmezésére is egyoldalúan jogosult. A Kúria „ferdítésével” szemben nem a Pp. rendelkezései fordítják meg a bizonyítás terhét, hanem a kikötés azon hatása, hogy a felperes előre elfogadja a banki nyilvántartás adatait, valamint azt, hogy vitatásának nincs joghatása. A közjegyző abban az esetben is kiállítja a végrehajtási záradékot, ha az adós vitató nyilatkozatot csatol. Az elsőfokú bíróság indokolása megegyezik a Kúria 1/2008. számú Elvi Határozatában foglaltakkal, ezzel összefüggésben azonban C-34/18. számon előzetes döntéshozatali eljárás van az EUB előtt folyamatban, melyre tekintettel kérte ezen eljárás befejezéséig a per tárgyalásának felfüggesztését a Pp.152.§ (2) bekezdése alapján.

* * *

Az **alperesek fellebbezési ellenkérelmükben** - korábbi nyilatkozataikat fenntartva - az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Kiemelte, hogy a kölcsön összegének meghatározása megfelel az irányadó rendelkezéseknek (Számviteli törvény 60.§ (1) bek.; rPtk.200.§ (1) bek.; rPtk. 231.§.; 6/2013. PJE határozat III/2. és az 1/2016. számú PJE határozat 1. pontja). A kölcsön összegét lerovó pénznemben meghatározta, annak kirovó pénznemben kifejezett egyenértéke pedig pontosan kiszámítható volt az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában. A szerződés a türelmi időt követő törlesztőrészletek meghatározását illetően is teljes mértékben eleget tett a fenti követelménynek. A türelmi idő lejártát követően, dátum szerint meghatározottan egyenletes törlesztéssel, azaz a THM rendelet 11/D.§ (4) bekezdése szerinti annuitásos törlesztéssel kellett teljesítenie az adósnak, melynek mögött álló annuitás képlet egységes és a matematikai módszer nem megkérdőjelezhető. E szabályozás mindenben megfelel az 1/2016. PJE határozat IV/2. pontjában foglaltaknak. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás mindenben megfelelt a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE, valamint a szerződéskötés időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezéseknek, annak nem kellett kiterjednie a felperes által hiányolt körülményekre. Álláspontjuk szerint az eljárás felfüggesztése nem indokolt, a belső jog és az annak talaján kialakult joggyakorlat az értelmezni kívánt kérdéseket rendezi.

* * *

A felperes fellebbezése nem alapos.

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítéletábra, hogy a fellebbezésben megjelölt, az Európai Unió Bírósága előtt C-34/18 és C-621/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásokra figyelemmel nem látta indokoltnak a per tárgyalásának felfüggesztését.

A bírói gyakorlat szerint nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, **a hivatkozott rendelkezést az Európai Unió Bírósága már értelmezte**, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatosan észszerű kétség nem merül fel. (BH 2017.22.)

A per tárgyát képező jogvitával a **C-621/17. szám** alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás - a kezelési költség vonatkozásában - annyiban áll összefüggésben, hogy annak tárgyát azon kérdés vizsgálata képezi, hogy a 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikk (2) bekezdése és 5. cikk szerinti „világos és érthető” követelmény mennyiben teljesül egy olyan fogyasztói kölcsönszerződés esetében, amely a fogyasztót terhelő költség összegét, kiszámítási módját, teljesítésének idejét ugyan pontosan meghatározza, de nem rögzíti, hogy az adott költség milyen konkrét szolgáltatás ellenértéke.

Az Európai Unió Bírósága már számos korábbi határozatában értelmezte - a fogyasztói szerződés főszerződéshez kapcsolódóan is - a „világos és érthető” megfogalmazás kapcsán elvártakat. Az általányszerű kezelési költség kikötése jogszerűségének megítélésével kapcsolatosan - bár nem teljes az egység - a többségi bírói gyakorlat kialakulnak tekinthető. Az EUB korábbi jogértelmezésének tükrében az ezzel kapcsolatos jogvita eldöntése alapvetően már nem az uniós jog értelmezését teszi szükségessé, csak azt, hogy az általányszerű kezelési költség alkalmazása - ha a kölcsönszerződés nem határozza meg a kezelési költség mögött álló konkrét szolgáltatás tartalmát - megfeleltethető-e az irányelv által támasztott - már többször értelmezett- „világos és érthető” megfogalmazásnak, melyet a nemzeti bíróság jogosult eldönteni.

A C-34/18. sz. előzetes döntéshozatali eljárás kapcsán az ún. ténytanúsítvány megítélésében a bírói gyakorlat ma már kialakulnak tekinthető. A Kúria 1/2018. számú Elvi Határozatában irányt mutatott, s az uniós jog helyes értelmezése kapcsán észszerű kétség nem merül fel.

* * *

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges és egyben elégséges körben feltárta, azt helyesen állapította meg. Érdemi döntése -a teljes érvénytelenséghez kapcsolódó megállapítási kereset előterjeszthetőségének törvényi feltételei fennállta kivételével - indokaira is kiterjedően helytálló, annak megváltoztatására, illetve - az ügy érdemére is kiható eljárási szabálysértés hiányában - hatályon kívül helyezésére a felperes fellebbezésében foglaltak nem adnak alapot. Az ítéletábra a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakra mutat rá.

I.

A szerződés létre nem jött:

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a hitelszerződés létre nem jöttének megállapítása iránti előterjesztett kereset előterjesztését a DH2 törvény 37.§ (1) bekezdése nem zárja ki, s - felperesi követelés hiányában - a megállapítási kereset Pp.123.§-a szerinti feltételi fennállnak. A szerződés létre nem jött azonban csak abban az esetben állapítható meg, ha a kölcsön összege és a futamidő vonatkozásában a felek konszenzusa írásban vagy szóban létrejött megállapodás vagy a

felek ráutaló magatartása formájában - a hitelkérelem tartalma, a folyósított összeg és a tényleges teljesítés alapulvételével - sem állapítható meg.

Alaptalanul hivatkozott arra a felperes, hogy a felek között a szerződés elsődleges tárgya tekintetében **disszenzus** áll fenn, s a lényeges szerződési feltételekben történt megállapodás hiányában a deviza alapú szerződés nem jött létre. A szerződés megfelel a Kúria 6/2013. PJE határozat indokolása III./1. pontjában a deviza alapú kölcsönrel szemben megfogalmazott követelményeknek. A 2006. március 7. napján kelt és a felperes által aláírt hitelkérelemben a felperes maga sem forint alapú jelzáloghitelt, hanem (CHF alapú) devizában nyilvántartott jelzálog hitelt igényelt, alacsony törlesztés megjelölése mellett.(24.sz.) Egy forinthitel vonatkozásában értelmezhetetlenek lennének a felperes személyes előadása során az árfolyamkockázattal összefüggésben nyújtott alperesi tájékoztatás hiányosságával kapcsolatban előadottak (23. sorszám alatti jegyzőkönyv 3. oldal), a szerződéskötést megelőző és a szerződésben nyújtott kockázati tájékoztatás, illetve - éppen a felperesi érveléssel ellentétesen - a 2008.01.04. napjáig irányadó 166Ft/CHF árfolyamkorlát.

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a felek **rPtk.205.§ (2) bekezdése** szerinti lényeges tartalmi elemekben megállapodtak. A kölcsöntőke - de a törlesztőrészletek összege is - a II. pontban részletesen kifejtettek szerint - kellően meghatározott volt a szerződésben. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás (5/A/3) megfelelőségével és az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatban sem volt a felek megállapodásának hiánya megállapítható. (II/C alatt részletesen kifejtve).

II.

Az érvénytelenségi kereset eljárásjogi vetülete:

Az ítélelhozatalt megelőző tárgyaláson a felperes **keresetét pontosította**, - s mivel a Pp.146.§ (5) bek. d) pontja értelmében az nem minősült (a másodfokú eljárásban a Pp.247.§ (1) bekezdése által tiltott) keresetváltoztatásnak - az ítéletátlának a pontosított keresetet figyelembe vételével kellett a fellebbezést elbírálnia. A pontosított kereset - a Pp. 3.§ (2) bekezdésének megfelelően, tartalma szerint értékelve - a teljes érvénytelenség körében elsődlegesen az érvénytelenség megállapítására, másodsorban a szerződés hatályossá nyilvánítására irányult a felperes által az elszámolás kapcsán csatolt táblázatos kimutatás figyelembe vételével. A felperes által jelzett azon körülmény, hogy nem tud marasztalási keresetet előterjeszteni, csupán azon - téves - kiindulóponton alapult, hogy a felperesi képviselő a hatályossá nyilvánítás iránti másodlagos keresetet - mivel a felperes önmaga ellen nem kívánt marasztalási keresetet előterjeszteni - nem tekintette marasztalási keresetnek.

A DH2 törvény 37.§-a értelmében a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróság a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti. Ha a fél az érvénytelenség, vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is határozott kérelmet kell előterjesztenie.

DH2 törvény 37.§ (1) bekezdése nem azt követeli meg a felperestől, hogy feltétlenül maga elleni marasztalási keresetet terjesszen elő. Ha az elszámolás alapján az adós tartozna a hitelezőnek, akkor

csupán az érvénytelenség valamelyik általa kiválasztott jogkövetkezményének alkalmazását kell kérnie (jogalakítási elem), s az érvényesség vagy hatályosság nyilvánítás körében a felülvizsgált elszámolás adataiból levezetve összességében is meg kell jelölnie, hogy hogyan kellene egymással elszámolni a feleknek. A felperes keresete e követelményeknek megfelelt (2/2010 (VI.28.) Pkv. 7. pont indokolása; Emlékeztető a 2015. szeptember 28-ai Országos Civilisztikai Kollégiumvezetői Értekezletről 3. kérdésre adott válasz; CKOT 2015.11.09-11.10. Emlékeztető 31.-32. o.)

Miután a felperesi kereset „más kereseti kérelmet” is tartalmazott, emiatt a DH2 törvény 37.§ (2) bekezdése értelmében a szerződés teljes érvénytelenségének megállapításával összefüggő elsődleges kereseteit úgy kellett tekinteni, mintha a megállapítás iránti kereseti kérelmét nem tartaná fenn. (Ilyen „más kereset” volt a szerződés létre nem jöttének megállapítására vonatkozó igény, illetve - a ténytanúsítvány vonatkozásában - olyan feltétel tisztességtelenségét is kérte megállapítani, melyhez teljesítés nem kapcsolódott, továbbá a a részleges érvénytelenséghez kapcsolódó keresetei, melyek felölelték az elszámolási igényt.) A DH2 tv. 37.§ (1) bekezdése szerinti kereset előterjesztésére (ismételt) hiánypótlási felhívásra nem volt szükség, mert keresete eleve ilyen hiánypótlás alapján került előterjesztésre. A fentiekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletéből a szerződés érvénytelenségének megállapítására vonatkozó kereset előterjeszthetőségének (Pp.123.§-a szerinti) feltételei fennálltával kapcsolatos indokolását mellőzi.

A felperes arra alapította a megállapítási kereset rPtk.239/A.§-a alapján történő előterjeszthetőségét, hogy az ún. Sziber ügyben hozott döntés (EUB C-483/16 34-37 bekezdés, 42. és 46., 53-55. bekezdései) szerint a DH2 tv. alapján előterjeszthető keresetre vonatkozó korlátozást az EUB csak akkor nem tartja tisztességtelennek, ha a felperes fogyasztónak joga van azon egyéb, az érvényesség, illetve a hatályosság nyilvánításhoz képest számára kedvezőbb - érvénytelenségi jogkövetkezményt (a felperes szerint az érvénytelenség megállapítását) kérni, melyet hasonló nemzeti jogi szabályozás az egyéb eljárások esetén biztosít.

Az ítéltábla az ún. Sziber ügy ítélete alapján nem látott lehetőséget a DH 2 tv. 37.§-ban foglaltak mellőzésére. Az ítélet és a főtanácsnok indítványa egybevetéséből következően a fogyasztói szerződésekbe foglalt feltételek tisztességtelenségére alapított keresetek elfogadhatóságával kapcsolatos szabályok **a tagállami eljárási autonómia elve** alapján az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartoznak, azon kettős korláttal, hogy nem lehetnek kedvezőtlenebbek a belső jogra alapított hasonló keresetre vonatkozó szabályokhoz képest (**egyenértékűség elve**), s nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a fogyasztói jogok gyakorlását (**tényleges érvényesülés elve**).

Az EUB nem tekintette elvi szinten ellentétessnek a jogalkotó által a DH1 törvény 3.§ (1) bekezdése és/vagy 4.§ (1) bekezdése szerinti feltételeket tartalmazó szerződésekkel szemben támasztott, a DH2 tv. 37.§ (2) bekezdése által megállapított különleges eljárási követelményeket. Ennek magyarázata az volt, hogy azon előírás, hogy bizonyos eljárási követelményeknek a fogyasztói kereset meg kell, hogy feleljen, nem jelenti azt, hogy a fogyasztó ne részesülne hatékony bírói jogvédelemben (50. pont). A gondos igazságszolgáltatáshoz fűződő általános érdek a jogviták mennyiségében megnyilvánuló rendkívüli helyzet elsőbbséget élvezhet az egyéni érdekekkel szemben, ha a korlátozás nem haladja meg a cél eléréséhez szükséges mértéket (51. pont). Ha a fogyasztó lehetősége megvan arra, hogy a jogalap nélkül megfizetett összegek visszatérítését kérje, illetve a tisztességtelen feltételek vele szemben történő alkalmazásából eredő egyéb következményeket orvosoltassa, akkor a különleges eljárási követelmények nem tekinthetők a fogyasztó igényérvényesítésének korlátjaként.

Az ítéltábla álláspontja szerint a DH1 és DH2 törvények nemzeti jogban betöltött helye alapján - a DH törvények hatályát megalapozó kikötéseket nem tartalmazó szerződésekhez képest - a DH törvények hatálya alá eső szerződések érvénytelenségének megállapítására irányuló (a rPtk.239/A.§-a, illetve a Ptk.6:108.§-ára alapított) kereset előterjeszthetőségének hiánya nem minősíthető a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségének valós korlátjának. A felmondott és már végrehajtás alatt álló hitelszerződések vonatkozásában az érvénytelenség megállapítása - mintegy egérútként - ugyan lehetővé tenné, hogy a fogyasztó elérhesse a végrehajtás megszüntetését, ezt követően azonban a pénzintézet egy újabb eljárásban lenne kénytelen az érvénytelenné nyilvánított szerződésből eredő követelését érvényesíteni, ami a perek szükségtelen többszöröződéséhez, majd végső soron azonos végkimenetelhez vezetne.

A DH2 törvény 37.§-a (1) bekezdése szerinti érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítás a **szerződés teljes érvénytelensége esetén** alkalmazható, szükségképpen jogalakításra és többnyire marasztalásra is irányuló kereset. Az utóbbi nem jelenti azt, hogy a felperesnek a saját marasztalását kellene kérnie, csupán az érvényessé vagy hatályossá nyilvánítás iránti jogalakítási keresettel kell élnie és annak pontos tartalmát kell megjelölnie a felülvizsgált elszámolás adatai alapulvételével, abban az esetben is, ha a végeredmény szerint a felperes tartozik az alperesnek.

A DH2 törvény 37.§-a szerint előterjeszthető kereset a fogyasztó hatékony jogvédelmét megfelelően biztosítja. Egyrészt a fogyasztó DH2 törvény 37.§-a szerinti kereseti korlátok között sem köteles önmaga ellen - a fent kifejtettek szerint - marasztalást kérni, másrészt az érvénytelenség DH2 törvény 37.§-a szerinti két jogkövetkezmény közül valamelyik jogkövetkezmény kiválasztása (érvényessé vagy hatályossá nyilvánítás iránti kérelem) és a DH2 törvény szerinti elszámoláshoz képest a tartozás alakulásának kimunkálása **a fogyasztótól is elvárható erőfeszítés** Hasonló jogkövetkezmény érvényesítésére és annak kapcsán az elszámolásra a szerződő felek bármelyike által kezdeményezett eljárás során - a DH2 törvény fenti előírása hiányában is - szükségképpen sor kerülne. Emiatt a DH2 tv. 37.§ (1) bekezdése szerinti igényérvényesítési korlát a gyors egyszerű és költséghatékony eljárások általános érdekű célkitűzéséhez kapcsolódó, aránytalannak nem tekinthető, annak az uniós joggal fennálló - a felperes által vélt - ellentétes tartalma nem ad alapot a nemzeti jog ezen előírásának mellőzésére.

A felperes csoportosításától eltérve a ténytanúsítványra vonatkozó kikötés tisztességtelensége nem a szerződés teljes érvénytelenségét, csupán a kikötés kiesésével a szerződés - adósi teljesítéssel nem érintett - részleges érvénytelenségét vonja maga után. Ugyanakkor az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő kikötés érvénytelensége - a felperesi keresetben foglaltaktól eltérően - a teljes érvénytelenség körében értékelendő, s az ítéltábla is ennek megfelelően vizsgálta.

II/A.

A Hpt.213.§ (1) bekezdése:

A felek által alkalmazott szerződési technika a kölcsöntőke, a törlesztőrészletek számítása, valamint az alkalmazandó árfolyam vonatkozásában **átlátható**, lehetővé teszi, hogy a tipizált fogyasztó értékelhesse a szerződésből eredően őt érintő gazdasági következményeket a kölcsön teljes költségét, így rendelkezései mindenben megfelelnek a C-26/13. számú ítéletben, illetve a C-126/17. számú ítélet 1. pontja második mondatában foglaltaknak. Az ítéltábla az EUB felperes által hivatkozott ítéletei alapján sem látott lehetőséget az 1/2016. PJE számú határozatban foglaltak mellőzésére.

Iratellenesen hivatkozott a felperes fellebbezésében arra, hogy nem jött létre megállapodás a felek között a tekintetben, hogy a szerződés tárgya - **a forintban folyósított kölcsön deviza egyenértéke - mely időpontban kerül megállapításra.** (rHpt.213.§ (1) bek. a) pont) A szerződés az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltaknak megfelelően forintban (lerovó pénznem) meghatározta a kölcsön összegét, s annak a devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke a folyósítás napjára vetítetten a szerződés rendelkezései alapján pontosan kiszámítható volt a szerződésben rögzített árfolyam alapulvételével. Mind az átszámítás időpontját, mind az alkalmazandó árfolyamot (a folyósítás napján érvényes alperesi deviza vételi árfolyam) egyértelműen rögzítette a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés I.1. pontja, valamint I.2. pontja utolsó mondata.

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés megfelelt a **rHpt.213.§ (1) bekezdés e/ pontjában** foglaltaknak is. A törlesztő részletek száma 180. Nem érvényességi kelléke a szerződésnek, hogy tételesen is - akár kirovó, akár lerovó pénznemben - tartalmazza a törlesztő részletek összegét. Az első részlet összege - tájékoztató jelleggel - a szerződéskötés napjára vetítetten összegszerűen is megjelölésre került: 232,59 CHF. Az első és a további részletek ténylegesen fizetendő összege a konstrukció jellegéből adódóan nem volt ugyan összegszerűen előre meghatározható, de a kiszámításához szükséges adatokat a szerződés tartalmazta (egyenletes - annuitásos - törlesztés, tőke és hiteldíj szerinti bontás, átszámítási árfolyam), s az a folyósítási értesítő tartalma, a felperes által „hatalmasságnak” minősített eljárás nélkül is kellően meghatározott volt. (1/2016 PJE 2. pont)

A törlesztő részletek forint egyenértéke meghatározására a részlet esedékessége napját megelőző napon érvényes alperesi deviza eladási árfolyamon került sor (kölcsönszerződés III.2. pont). A törlesztés időpontja (esedékesség) a teljes futamidő tartamára - ideértve a hitel fellebbezésben kifogásolt a 100 hónapos türelmi időt követő létszakát is - meghatározásra került. Az első részlet a folyósítást követő hó 4. napján volt esedékes (III.1. pont) a további részletek havonta minden hó 4. napján voltak esedékesek, egyenletes törlesztés előírása mellett (III.2. pont).

A szerződés - felperes által megdönteni nem tudott - V.4. pontja szerint a felperes kézhez kapta a hitelezők általános üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális OTP hitelekéről szóló üzletszabályzatot, azt a felek a szerződés részének tekintették. Az üzletszabályzat a kamatszámítás kapcsán hiányolt képletet is tartalmazza (5.3. pont), s azt is meghatározza, hogy a kezelési költség az ügyleti év elején fennálló tőketartozás után kerül meghatározásra, havonta esedékes, s mértéke az éves kezelési költség 1/12 része. A fentiekből pedig a kölcsön terheivel a felperesnek tisztában kellett lenni.

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az egyoldalú kamat, költség- és díjemelést lehetővé tevő, egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételek a DH1 törvény 4.§-a alapján tisztességtelennek tekintendők, az elszámolás a DH2 törvény alapján megtörtént, ezért a szerződés e kikötések nélkül is változatlan tartalommal köti a feleket. A **rHpt.213.§ (1) bekezdés d/ pontjára alapítottan** már nem vizsgálható és állapítható meg - még áttételesen a rHpt.213.§ (1) bekezdés b/ pontjára történő kihatása fényében sem - a perbeli szerződés érvénytelensége.

Nem állapítható meg a szerződés érvénytelensége a **rHpt.213.§ (1) bekezdés b/ pontja** alapján sem. A Kúria gyakorlata szerint a szerződés rendelkezéseiből nem következő, a ténylegesnél magasabb mértékű THM feltüntetése nem eredményezi a szerződés semmisségét. (BH 2017.343.) Ha a THM a valósánál magasabb értékben kerül a szerződésben megjelölésre, úgy nem a fogyasztó, hanem a pénzügyi intézmény kerül a versenytársakhoz képest hátrányos helyzetbe. (BH 2019.83.) A

valósnál alacsonyabb mértékű THM megjelölése pedig lehet megtévesztő, de ez sem gyakorol közvetlen hatást a rHpt.213.§-a alapján a szerződés érvényességére.

A szerződés az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíj mutatót feltüntette. A szerződéskötéskor a THM számításának alapjául szolgáló egyes hiteldíjelemek (tisztességtelenség miatti) utóbb történő esteleges kiesése nem érinti a THM szerződéskötéskori kellő meghatározottságát, éppen ellenkezőleg a szerződés akkor nem felelt volna meg a rHpt.213.§ (1) bekezdése b/ pontjában foglaltaknak, ha az a hiteldíj - bár utóbb tisztességtelenségnek minősített- elemeit nem tartalmazza. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperesi érveléssel szemben - a III. pontban foglaltaknak megfelelően a kezelési költség, - mint hiteldíj elem - kikötése konkrét esetben nem volt tisztességtelenségnek tekinthető.

II/B.

Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés tisztességtelensége:

A tipizált fogyasztónak az árfolyamkockázat valós tartalmával nem kell tisztában lennie. Az árfolyamkockázat valós tartalmára vonatkozó, konkrét és egyedi tájékoztatás megtörténtét és tartalmát a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania. Ezzel szemben a fogyasztót terheli annak bizonyítása, hogy a tájékoztatást nem kapta meg, annak tartalma eltért az okiratban foglaltaktól, illetve valamely kiegészítő tájékoztatásra tekintettel alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, hogy az bizonyos mértékben korlátozott.

A fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 206. §-ában foglaltaknak megfelelő értékelésével állapította meg a tájékoztatás megtörténtét és - a tartalmi követelményekre kiterjedően - helytállónak találta azt megfelelőnek.

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy minden alap nélkül vitatta a felperes azt, hogy az elismerten az aláírását tartalmazó árfolyamkockázati tájékoztató nem az általa megkötött kölcsönszerződéshez kapcsolódik, annak dátuma is megegyezik a hitel igénylésének időpontjával. A tájékoztatás és a szerződéskötés időpontjának eltérésére tekintettel a felperesnek bőven elegendő idő állt rendelkezésére a szerződéskötést megelőzően a tájékoztatás áttanulmányozására, a kockázat megfontolására.

Az alperesek az **5/A/3** alatt csatolt árfolyamkockázati tájékoztatóval és a szerződés **V.4.** pontjában foglaltakkal az őket terhelő bizonyítási kötelezettségnek eleget tettek, míg a tájékoztatást „lerontó” körülményt a felperes a perben sikerrel igazolni nem tudott. Az elsőfokú bíróság a Pp.3.§ (4) bekezdése alapján - mint szükségtelent - helytállónak, a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát nem csorbítva mellőzte az ügyletkötésben részt nem vett személyek meghallgatásával összefüggő felperesi bizonyítási indítvány teljesítését.

A devizaalapú hitelek esetében jellegadó, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés vonatkozásában a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása, illetve annak nem megfelelő teljesítése - ideértve a téves és a hiányos tartalmú tájékoztatást is - akkor vezethet az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés tisztességtelenségének megállapítására, ha a tipizált (általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos) fogyasztó számára annak tartalma - figyelemmel a szerződés szövegére, a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra - nem volt

világos, nem volt érthető és emiatt a fogyasztó alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, őt az nem vagy csak korlátozott mértékben terheli.

Akkor megfelelő a tájékoztatás, ha abból kitűnik, hogy

-a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet,

-nem elhanyagolható mértékű,

-nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet. (Lásd Kúria devizahiteles pereket tárgyaló Konzultációs Testülete 2019.04.10-i ülésének Emlékeztetője 8.-9. pontját)

A Kúria az Európai Unió Bírósága C-26/13, C-186/16., C-51/17. számú ügyekben a tájékoztatás tisztességtelensége tárgyában kifejtettek alapján is fenntartotta a 6/2013. PJE számú jogegységi határozat III.3. pontjában és a 2/2014. PJE számú jogegységi határozat 1. pontjában foglaltakat.

A tájékoztatásnak **a felek közötti információs egyensúlyhiányt ellensúlyozó, figyelemfelhívó funkciója van**, melyet a perbeli tájékoztatás teljesít. Az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződési feltétel átláthatósága tehát akkor nem kifogásolható alappal, ha abból a felperesnek látnia kellett, hogy a kockázat valós és az jelentős mértékű is lehet, ha átláthatta az árfolyamkockázat vállalásából eredő gazdasági következményként azt, hogy a kölcsön teljes költsége rá terhelődik, s a törlesztő részlet akár jelentősen meg is emelkedhet. Ehhez nem kell a tájékoztatásnak kifejezetten a **„korlátlan”, „felső korlát nélküli”** kifejezést tartalmaznia, abból csak annak kell kitűnnie, hogy az árfolyam változásra reálisan számolni kell és az nem elhanyagolható mértékű kockázatot rejt magában, s az alapján a felperesnek képesnek kellett lenni annak értékelésére, hogy a kikötés rá nézve esetleg jelentős gazdasági következményeket rejt magában. (EUB C-227/18. sz. határozat 1. kérdésre adott válasz és 38. bekezdés.)

A perbeli tájékoztatás azon része, hogy **svájci frank esetében az árfolyam bármilyen irányban és bármilyen mértékben változhat** megfelelően érzékelteti a kockázat mibenlétét, s azt is, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós (reális), azaz az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. Felöleli a tájékoztatás azt is, hogy a devizában megállapított törlesztő részlet forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, s egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a kockázatot az adós viseli, amit megerősít a szerződés V.4. pontja, mely szerint az adós tudomásul veszi, hogy a kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli, amiből egyértelmű, hogy az árfolyamkockázat megosztásra nem kerül a hitelező és a felperes vonatkozásában. A tájékoztatás a tartalmával szemben elvártakat - a fenti Emlékeztető 8., 9. pontjában foglaltakat, valamint a 6/2013. PJE által előírtakat - megfelelően tartalmazta, s kellő részletezettséggel utalt az árfolyamváltozás gazdasági következményeire is.

Az árfolyam lehetséges változásának becslése a kölcsönszerződésnek és a tájékoztatásnak nem tartalmi eleme (6/2013. PJE III/3.; EBH2012/G/4.,). A felperes által elvárt tájékoztatás nem is lett volna teljesíthető. A hosszú futamidejű kölcsön esetén az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs előre látható, pontosan kiszámítható mértéke, vagy korlátja. Ahogyan a 6/2013. PJE is rámutatott, a Pénzügyi Szervezet Állami Felügyelete a Kúrai részére 2013. május 31-én adott tájékoztatása szerint a 2001-2008. közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeli árfolyamváltozás mértékét, sem az irányát. Ezen időszakban a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra.

A felperes által hivatkozott jogeset (BDT 2017.3679) a perbeli tényállásra nem vonatkoztatható, az egy deviza árfolyam index SWAP a szóban ügyletre irányadó, mely befektetési szolgáltatás kapcsán nem a bank nyújt pénzeszközt a fogyasztó részére hanem az ügyfél pénzével végez befektetési típusú ügyletet.

Nem a tartalmának megfelelően hivatkozott a felperes az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatosan „szabványzáradékra”. A prekontraktuális kötelek teljesítésére vonatkozó 2008/48/EK irányelv csupán 2008. június 11. napjától hatályos, az abban foglaltakat a tagállamok csak 2010. június 11. napját követően voltak kötelesek nemzeti jogaikba beépíteni, ezért a perbeli esetre az irányelv eleve nem irányadó. Az alkalmazott technika tisztességtelenségére vonatkozó felperesi érvelés akkor lenne alapos, ha maga az átvettnek, megismertnek nyilvánított általános szerződési feltétel egy pontja tartalmazná (az önmaga megismerésére, átvételére vonatkozó) elismerést - mely a bírói gyakorlat szerint tiltott „szabványzáradékként” valóban összeegyeztethetetlen lenne a rendeletetésével (EBH 2009.2056, BH.2010.46.). A perbeli eset ettől eltérő, az egyedi szerződés hivatkozik - megengedett módon - megismertként, illetve átvettként egyéb általános szerződési feltételekre. (EBH 2011.2413.)

A szerződés V.4. pontja nem tartalmaz a kockázati tájékoztatás megfelelőségére vonatkozó elismerést, így arra az EUB C-449/13. számú ítéletében foglaltak sem irányadók. A felperes nem (nem csupán) a szerződés egyik pontjában, hanem külön okiratban nyújtott tájékoztatást a felperes részére. A tájékoztatás tényleges tartalma dönti el azt, hogy mennyiben felelhető meg a bírói gyakorlat által a tájékoztatással szemben kidolgozott követelményeknek, a tájékoztatás megtörténteire vonatkozó utalás önmagában ezt nem igazolja, így a fogyasztó jogait nem érinti. (Izd. A DH törvények hatálya alá tartozó szerződések érvénytelenségével kapcsolatos perekkel foglalkozó konzultációs testület 2016. november 9-ei üléséről készült emlékeztető II/2. pont)

III. **Részleges érvénytelenség:** **Kezelési költség:**

A kezelési költség főszolgáltatás jellege vonatkozásában a bírói gyakorlat nem egységes. A rPtk.209.§ (4) bekezdése alkalmazhatósága kapcsán vitássá vált a bírói gyakorlatban, hogy az adósi fő (ellen) szolgáltatás részének tekinthető-e a kezelési költség.

A rHpt. 2. számú melléklete 10.3. pontja szerint a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység nemcsak a kölcsön átadását (folyósítását) takarja, hanem magában foglalja a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is. Pénzkölcsön esetén emiatt az ellenszolgáltatás nemcsak a kamat, hanem a tőkeösszeget terhelő kamat, kezelési költség vagy egyéb díj is.

A hitelező pénzügyi intézmény által az ágazati jellegű jogszabályi rendelkezések alapján kötelezően ellátandó feladatok (a kölcsöntartozás nyilvántartása; a tartozás aktuális mértékének megállapítása; a fogyasztó időszakos tájékoztatása; adósmínősítés...stb.) nem tekinthetőek kizárólag a hitelező érdekkörébe tartozó tevékenységnek, s az ehhez kapcsolódó költségek csak a hitelező érdekében felmerült költségeknek. E költségek elválaszthatatlanul kapcsolódnak szerződés létrejöttéhez, illetve teljesítéséhez, a háttérben álló feladatok ellátásában a feleknek megállapodniuk sem kell. E feladatok - éppen szükségképpen jellegük folytán - a 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése megszorító értelmezése mellett is - a pénzintézeti kölcsön fő szolgáltatásához hasonlóan

ítélendők meg melynek következtében a szembeállítható adósi ellenszolgáltatásra (a kezelési költség) is ez lesz irányadó.

A kezelési költség, mint - a felperes által létjogosultságában is kifogásolt jogintézmény - nagy múltra visszatekintő szerződési gyakorlat figyelembevételével, került beépítésre a vonatkozó törvényekbe, s a jogalkotó még a közelmúlt jogszabály módosításai kapcsán sem minősítette a kezelési költség felszámítását tisztességtelennek, sőt megerősítette ennek lehetőségét. A kezelési költség felszámításának fennállt a szerződéskötés időpontjában a jogszabályi alapja is (A rPtk. 200. § /1/ bek., rHpt. 203. § /3/ bekezdés c./ pontja, 209. § d./ pontja, 210. § /2/ bekezdése, -a fogyasztási kölcsönre irányadó - 212. § /1/ és /2/ bekezdése, 213. § /1/ bekezdés c./ pontja.) A kezelési költség a tőketartozás éves %-os mértékében történő meghatározása az általános, a rHpt. 210.§ (5a) bekezdése nevesíti is azt, mint „kamatjellegű kezelési költséget”.

Az ítéletábra álláspontja szerint emiatt a kezelési költség főszolgáltatás jellegű, egyúttal meghatározó a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányában is. A hitelintézet által szükségképpen nyújtandó szolgáltatásokért járó olyan ellenszolgáltatás, mely a - felek megállapodásától függően - térülhet a kamatban, illetve önálló címen. Tisztességtelenségének vizsgálata és annak korlátai (rPtk.209.§ (5) bekezdése) nem azon technikai körülmény szerint alakulnak, hogy beépül-e a kamatba vagy kezelési költség címen külön kikötésre kerül. Kikötésének tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha nem világos, nem érthető. (BDT. 2012.2739., Szegedi Ítéletábra Pf.II.20.116/2016/4.).

A perbeli feltétel megfogalmazása világos és érthető, a hiteldíj (a kölcsön kamata és költsége) a szerződés azonos pontjában, s nem mozaikszerűen került meghatározásra. A szerződés pontosan meghatározta a kezelési költség megjelölt időpontban fennálló tőketartozásra (mint vetítési alapra) eső éves mértékét. A mögötte álló szolgáltatás természete magától értetődő. A hitelezési gyakorlatban köztudomásúnak tekinthető, hogy - a hitel létszakához igazítottan - a folyósítási díj a hitelszerződés megkötésével kapcsolatos (a folyósításig felmerült) banki adminisztráció miatt fizetett ellenszolgáltatás, míg a kezelési költség a hitel futamideje alatt felmerülő banki adminisztrációért fizetett ellenszolgáltatás.

A fentiek fényében nem beszélhetünk arról, hogy az alperesi pénzügyi intézet költségfelszámítása tisztességtelen lenne, ugyanazon tevékenységért kétszer érvényesítene díjat (ügyleti kamatban és kezelési költségben), vagy úgy számítana fel ellenszolgáltatást az adós terhére, hogy annak hátterében nincs a fogyasztó érdekében is végzett banki szolgáltatás. A kikötés a szerződés megkötésekor a jogszabályok által a felek számára előírt kötelezettségekkel és jogokkal összhangban állt, azokat indokolatlanul nem csorbítja. A kezelési költség százalékos mértéke és vetítési alapja a szerződésben világosan és egyértelműen (érthetően) meghatározott volt (EBH 2012.G4.), emiatt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy a kezelési költség általánnyal jelleggel történő felszámítása tisztességtelen volta a rPtk.209.§ (4) bekezdése ezt kizáró rendelkezése értelmében nem vizsgálható.

IV.

Ténytanúsítvány:

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés támadott pontja nem sérti a Kormányrendelet" 1. § /1/ bekezdés („fekete lista”) a./, b./ és j./ pontjában foglaltakat. A

kifogásolt szerződési feltétel nem a kölcsönszerződés valamely feltételének értelmezésére az alperest feljogosító rendelkezés („**feketelista**" a/ pont). A „**feketelista**" b/ **pontja** szerinti tényállás (mely,„kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e") nem is értelmezhető a sérelmezett perbeli kikötés vonatkozásában. A kérdéses rendelkezés ugyanis a fogyasztóval szerződő fél saját teljesítése szerződésszerűségének megállapítására vonatkozik, ez egyértelműen megállapítható a szabályozás alapját képező 93/13/EGK irányelv mellékletének 1/m pontja szövegezéséből. A **fekete lista „j" pontja** kapcsán EBH2018.G.1. számú döntésében a Kúria is akként foglalt állást, hogy a per tárgyát képező ténytanúsítvány kiállítására vonatkozó rendelkezés nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, így nem tekinthető tisztességtelen szerződéses rendelkezésnek.

A fentiekre tekintettel az ítéletábra a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes köteles az I-II.r. alperes másodfokú perköltségének megtérítésére a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján, ugyanakkor saját másodfokú költségeit viseli. Az alperesek másodfokú perköltsége az őket képviselő ügyvéd másodfokú eljárásra eső munkadíjából áll, melyet az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a/ pontja, 3.§ (5) és (6) bekezdése és 4/A.§-a alapján a kifejtett tevékenységgel arányban határozott meg a rendelkező részben írt mértékben. A felperes személyes költségmentességére figyelemmel le nem rótt fellebbezési eljárási illeték 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2019. július 8.

dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

dr. Ferenczy Tamás sk. bíró